

אמר ליה ודאי הכי הוא. אבל הכא כתיב, (דברים כו) ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום ליי' אלהיך, והא אינון בארעא שריין, מאי טעמא אלהיך, ולא אלהינו. אלא אינון בעיין לאחזאה ולאודאה, דבגיני דחסד עלאה, זכאן לכל האי, ושריין בארעא, ועאלן לההיא ארעא, ועבד עמהון כל אינון טבאן, ובגיני כף, הוּו אמרי מלין אלין לפהן, (ולא לבר נש אחרא) דכתיב הגדתי היום ליי' אלהיך, (והכי הוא ודאי) משום דאתי מסטרא דחסד.

בה תאמר לבית יעקב, לההוא אתר דאתחזי להו. ותגיד לבני ישראל, בההוא אתר שלים דאתחזי להו, דהא יעקב וישראל, תרין דרגין אסתלקו, ובדרגא חד סלקין, אלא ישראל שלימותא דכלא (דף פ' ע"א) אקרי. ותגיד לבני ישראל, לאחזאה חכמתא, ולאשתעי ברוח חכמתא, טיבו וקשוט דעבד לון קדשא בריה הוא, דכתיב ויגד לכם את בריתו.

תניא, אמר ר' יוסי, זמנא חדא הוינא אזיל בארעא, והוה ר' חייא ברי עמי. עד דהוינא אזלין, אשפחנא חד גבר, דהוה לקיט בחקלא, עשבין לאסוותא. קריבנא לגביה, אמינא ליה, בר נש, קוטרא דקוטרי דעשבין למה. לא זקיף רישיה, ולא אמר מידי. אהדרנא זמנא אחרא ואמינא האי, ולא אמר מידי. אמינא ליה לרבי חייא ברי, או האי בר נש אטים אודנין, או שטיא, או חפימא. יתיבנא גבוי. לבתר לקיט אינון עשבין, ואחיד לון, וחפא עליהון טרפי גופנין.

אמר לן, אנא חמינא דיודאין אתון, ויודאין אמרי עליהו, דאינון חפימין, אי לא דחייסנא עלייכו השתא, תהוון רחיקן מבני

אמר לו, ודאי כף הוא. אבל כאן כתוב (שם כו) ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך, והרי הם בארץ שורים. מה הטעם אלהיך ולא אלהינו? אלא הם רצו להראות ולהודות שבגלל החסד העליון זכו לכל זה ושרו בארץ ונכנסים לאותה ארץ ועשה עמם כל אותן טובות, ומשום כף היו אומרים דברים אלה לפהן (ולא לאדם אחר), שכתוב הגדתי היום לה' אלהיך, (וכף הוא ודאי) משום שבא מצד החסד.

בה תאמר לבית יעקב - לאותו מקום שראוי להם. ותגיד לבני ישראל - באותו מקום שלם שראוי להם, שהרי יעקב וישראל שתי דרגות עלו, ובדרגה אחת עולים. אלא ישראל שלמות הכל נקרא. ותגיד לבני ישראל, להראות חכמה ולדבר ברוח חכמה טוב ואמת שעשה להם הקדוש ברוך הוא, שכתוב ויגד לכם את בריתו.

שנינו, אמר רבי יוסי, פעם אחת הייתי הולך בדרך והנה עמי רבי חייא בני. עד שהיינו הולכים, מצאתי איש אחד שהיה לוקט בשדה עשבים לרפואה. קרבתי אליו ואמרתי לו: בן אדם, כל האגדות הקשורות הללו של העשבים למה? לא הרים ראשו ולא אמר דבר. חזרתי פעם נוספת ואמרתי את זה - ולא אמר דבר. אמרתי לרבי חייא בני: או שהאיש הזה אנוני אטומות, או שוטה, או חכם. ישבתי אצלו. אחר כך לקט אותם עשבים, ואחז אותם וכסה עליהם בעלי גפן.

אמר לנו: אני ראיתי שאתם יהודים, ועל היהודים אומרים שהם חכמים. אם לא הייתי חס עליכם, עכשו תהיו מרחקים

נְשָׂא כַסְגִּירָא דָא, דְּמַרְחֻקִין לִיה מִפְּלָא, דְּהָא
אַנָּא חֲמִינָא, דְּרִיחָא דְּחַד עֲשָׂבָא דְּהוּה קָרִיב
גְּבִיכוּן, עָאֵל בְּגוּפִיכוּ, וְתַהוּוֹן רְחִיקִין תְּלַתָּא
יוֹמִין. אֵלָא אֲכִילוּ אֶלִין תּוּמֵי בְּרָא וְתַתְּסוּן.

אַבְרָמָא מְנַיְהוּ דְּהוּוּ שְׂכִיחִין קַמָּן, וְאֲדַמְכְּנָא,
וְאֲתַקְטְרָנָא בְּזִיעָא, עַד עֵידָן סָגִי.
לְבַתָּר אֲתַעְרָנָא, אָמַר לָן הֵהוּא גְבָרָא, הַשְׂתָּא
אַלְהֶכוּן עִמְכוּן, דְּאֲשַׁפְחַתוּן לִי, דְּהָא אֲסוּוֹתָא
דְּגוּפִיכוּן עַל יְדֵי אֲשַׁתְּלִים.

עַד דְּהוּינָא אֲזֵלִין, אָמַר לָן, כָּל בַּר נֶשׁ בְּעֵי
לְאֲשַׁתְּעֵי בְּבַר נֶשׁ אַחְרָא, כְּפּוּם אַרְחוּי,
דְּהָא לְנוֹקְבָא כְּפּוּם אַרְחוּי. לְגַבְרָא כְּפּוּם
אַרְחוּי. לְגַבְרָא דְּגַבְרֵי כְּפּוּם אַרְחוּי. אֲמִינָא
לְרַבִּי חֲזִיָּא בְּרִי, הֵינּוּ דְּכַתִּיב, כֹּה תֹאמַר לְבֵית
יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל. (ס"א כה תאמר לבית יעקב

כמהוא אתר דאתתויו להו. ותגיד לבני ישראל כמהוא אתר שלים דאתתויו להו.

דְּהָא יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל תְּרִין בְּרִינֵן אֵינּוּן וּבְרָנָא חַד סְלֻקִין אֵלָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִימוּתָא

דכלא אקרי)

אָמַר לָן, חֲמִיתוּן דְּלָא זְקִיפְנָא רִישָׁאֵי, וְלָא
אֲשַׁתְּעִינָא בְּהַדִּיכוּ, מְשׁוּם דְּאַבָּא,
חֲפִימָא בְּעֲשָׂבִין מְכָל בְּנֵי דְרָא הָוָה. וְאוּלִיפְנָא
מֵאַבָּא אַרְחוּי דְּכָל עֲשָׂבִין, דְּבַהוּן קְשׁוּט, וְאַנָּא
בְּכָל שְׂתָא מְדוּרָאֵי בִינְיְהוּ.

וְהָאֵי עֲשָׂבָא דְּחֲמִיתוּן, דְּחֲפִינָא לִיה בְּטְרָפֵי
דְּגוּפְנִין אֶלִין, בְּבֵיתָאֵי אֵית אֲתָר חַד,
וְהוּא לְסִטְר צְפוּן, וּבַהֶהוּא אֲתָר נְעִיץ חַד
רִיחָא, וּמְעִינָא דְּהוּוּא רִיחָא, נְפִיק חַד גְּבַר
בְּתַרִין רִישִׁין, וְחַרְבָּא שִׁינְנָא בִידֵיהּ וּבְכָל יוּמָא
קָא מְצַעַר לָן. וְאַנָּא לְקִיטְנָא הָאֵי עֲשָׂבָא, וְזִילו
אַבְתְּרָאֵי, וְתַחֲמוּן חִילִיָּה דְּהָאֵי עֲשָׂבָא, וּמַה דִּי
אַלְהָא עֲלָאָה גְּלִי בְּעֲלָמָא, וְלִית מָאן דִּיִּדַע
אַרְחוּי בְּכָלָא.

אזירנא אבתריה, עד דהוינא אזלי בארחה,

מְבַנֵּי אָדָם כְּמוֹ הַמְצָרַע הַזֶּה
שְׂמַרְחִיקִים אוֹתוֹ מִהַכֵּל, שְׁהָרִי
אֲנִי רוֹאֶה שְׂרִיחַ שֶׁל עֵשֶׂב אֶחָד
שֶׁהִיָּה קְרוֹב אֵלֵיכֶם נִכְנָס בְּגוּפְכֶם,
וְתַהֲיִו מְרַחֲקִים שְׁלֹשָׁה יָמִים, אֵלָא
אֲכָלוּ שׁוּמֵי הַכֹּהֵן הַלֵּלוּ וְתַתְּרַפְּאוּ.
אַבְרָמָא מֵהֶם, שְׁהִיּוּ מְצוּיִים שָׁם,
וְנִרְדְּמָנוּ וְנִקְשְׂרָנוּ בְּזַעַח עַד זְמַן
רַב. אַחַר כֵּן הִתְעוֹרְרָנוּ. אָמַר לָנוּ
אוֹתוֹ הָאִישׁ: עֲכָשׁוּ אֲלֵהֵיכֶם
עִמְכֶם שְׂמַצְאֲתֶם אוֹתִי, שְׁהָרִי
רְפוּאָת גּוּפְכֶם עַל יְדֵי נִשְׁלָמָה.

עַד שֶׁהֵינּוּ הוֹלְכִים, אָמַר לָנוּ: כָּל
אָדָם צָרִיף לְדַבֵּר עִם אָדָם אַחֵר
כְּפִי דְרַכּוּי. שְׁהָרִי לְנִקְבָּה כְּפִי
דְרַפָּה, לְאִישׁ כְּפִי דְרַכּוּי, וּלְגַבְרָא
שְׂבַגְבָּרִים כְּפִי דְרַכּוּי. אֲמַרְתִּי
לְרַבִּי חֲזִיָּא בְּנִי, זֶהוּ שְׂכַתוּב כֹּה
תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבֵית
יִשְׂרָאֵל. (כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב, בְּאוֹתוֹ מְקוּם
שְׂרָאִי לְהֶם, וְתִגִּיד וְתִגִּיד לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹתוֹ
מְקוּם שְׁלָם שְׂרָאִי לְהֶם, שְׁהָרִי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל שְׁמֵי
דְרַגּוּת הֶם וּבְדַרְגָּה אַחַת עוֹלָם, אֵלָא יִשְׂרָאֵל

שְׁלֵמוֹת הַכֵּל נִקְרָא).

אָמַר לָנוּ: רִאִיתֶם שְׁלֵא הַרְמַתִי
רִאשֵׁי וְלֹא דִבְרַתִי עִמְכֶם, מְשׁוּם
שְׂאֵבֵי הָיָה חֲכָם הַעֲשָׂבִים מְכָל
בְּנֵי דוֹרוֹ, וְלִמְדַתִּי מֵאַבִּי דְרַכּוּי כָּל
הַעֲשָׂבִים שְׂבָהֶם אֲמַת, וְאַנִּי בְּכָל
הַשָּׁנָה מְדוּרָי בִּינְיְהֶם.

וְהַעֲשֵׂב הַזֶּה שְׂרָאִיתֶם שְׂכַסִּיתִי
אוֹתוֹ בְּעֲלֵי הַגֶּפֶן הַלֵּלוּ - בְּבֵיתִי
יֵשׁ מְקוּם אֶחָד, וְהוּא לְצַד צְפוּן,
וּבְאוֹתוֹ מְקוּם נְעוּץ רַחִים אֶחָד,
וּמֵהַעֵיץ שֶׁל אוֹתוֹ רַחִים יוֹצֵא אִישׁ
אֶחָד עִם שְׁנֵי רִאשִׁים וְחָרֵב שְׁנוּנָה
בִּידוֹ, וּבְכָל יוֹם הוּא מְצַעַר אוֹתָנוּ,
וְאַנִּי לְקַטְתִּי אֶת הַעֲשָׂב הַזֶּה, וְלָכוּ
אַחֲרַי וְתָרְאוּ אֶת כַּחוֹ שֶׁל הַעֲשָׂב
הַזֶּה וּמַה שְׂאֵלוֹהַ הַעֲלִיּוֹן גְּלָהּ
בְּעוֹלָם, וְאֵין מִי שִׂיּוּדַע דְרַכּוּי
בְּכָל.

הִלְכְּנוּ אַחֲרָיו. עַד שֶׁהֵינּוּ הוֹלְכִים
בְּדֶרֶךְ, הִתְכּוּפֵף לְנִקְבַּת אֶחָד בְּעַפְּר,

ושם מאותו העשב בנקב. יצא נחש אחד וראשו גדול. לקח חבל (סדר) אחד וקשר אותו כמו גדי אחד. פחדנו. אמר לנו: לכו אחרי.

עד שהגענו לביתו, ראינו אותו מקום בחשכה אחר פתל אחד. לקח נר אחד והדליק אש סביב אותו מקום הרחיים. אמר לנו: ממה שתראו - לא תפחדו ולא תדברו דבר.

בין כך התיר את הנחש מקשריו, וכתש במכתשת מאותו העשב ושם בראש הנחש. נכנס הנחש באותו עין הרחיים, ושמענו קול שפל המקום הזדעזע. רצינו לצאת, אחז בידינו אותו האיש ואמר: אל תפחדו, קרבו אלי.

בין כך יצא הנחש שותת דם. לקח אותו האיש מאותו העשב ושם בראשו כבתחלה. נכנס לאותו עין הרחיים. לשעה קטנה ראינו שיצא מאותו העין איש אחד עם שני ראשים ונחש שרוי סביב צוארו. נכנס לאותו עין הרחיים ויצא שלש פעמים. והוא אמר: זקיטא זקיטא (מין שרץ)! אוי לאמו שהובילה אותו לאותו מקום! בין כך נעקר הרחיים ממקומו, ויצאו האיש והנחש, ונפלו ומתו שניהם. ואנו פחדנו מאד. אמר לנו אותו האיש: זהו כחו של אותו עשב שאני לקטתי לפניכם, ולכן לא דברתי עמכם ולא הרמתי ראשי בפעם שקרבתם אלי.

אמר לנו: אלו ידעו בני אדם חכמה, שכל מה שנטע הקדוש ברוך הוא בארץ וכח כל מה שנמצא בעולם, ידעו את כח רבונם בחכמתו הרבה. אבל לא הסתיר הקדוש ברוך הוא חכמה

מאין לחד נוקבא בעפרא, ושוי מההוא עשבא בנוקבא, נפק חד חויה ורישא דיליה סגיי. נטל חד סנטירא, (נ"א סודרא) וקטיר ליה פחד גדיא. דחילנא. אמר לון זילו אבתראי. עד דמטינא לביתיה. חמינא ההוא אתר בקשוכא, פתר חד פותלא. נטל חד שרגא ודליק דליקא סחרניה דההוא אתר דריחיא. אמר לון, ממה דתחמון, לא תדחלון ולא תשתעון מידי.

אדהכי, שרי חויה מקטרוי, וכתש בקיסטא מההוא עשבא. ושוי ברישיה דחויה. עאל חויה בההוא עינא דרחייה, ושמענא קלא דכל אתר מזדעזעא. בעינן למיפק, אחיד בידנא ההוא גברא, אמר, לא תדחלון קריבו גבאי.

אדהכי, נפק חויה שתית דמא, נקיט ההוא גברא מההוא עשבא, ושוי ברישיה כבדמיתא. עאל בההוא עינא דרחייה. לשעתא זעירא, חמינא, דנפיק מההוא עינא חד גברא בתרין רישין, וחויה שרייא סחרניה דקדלוי. עאל בההוא עינא דרחייה ונפק תלת זמני. הוה אמר, זקיטא זקיטא, ווי לאימיה דלההוא אתר אוביל ליה.

אדהכי, אתעקר ריחיא מאתריה, ונפקו, גברא וחויה, ונפלו ומיתו תרווייהו. ואנן דחילנא סגיי. אמר לן ההוא גברא, דא הוא חילא דעשבא דאנא לקיטנא קמייכו, ובגיני כף לא אשתעינא בהדייכו, ולא זקיפנא רישאי, בשעתא דקריבתון גבאי.

אמר לון אילו (דף פ' ע"ב) ידעין בני נשא חכמתא, דכל מה דנטע קדשא בריך הוא בארעא, וחילא דכל מה דאשתכח בעלמא, ישתמודעון חילא דמאריהון, בחכמתיה סגיא. אבל לא טמיר

זו מבני אדם, אלא כפי שלא יסטו
מדרכיו ולא יבטחו באותה חכמה
ולשכחו אותו.

בשכחתי ואמרתי את הדברים
הללו לפני רבי שמעון, אמר,
ודאי שחכם היה. ובא ראה, אין
עשב ועשב שגולד בארץ שלא
היתה בו חכמה רבה וכחו
בשמים רב. בא וראה מן האזוב,
שבכל מקום שרצה הקדוש ברוך
הוא לטהר את האדם, הוא נטהר
באזוב. מה הטעם? משום
שיתעורר פחו שלמעלה שנספקד
עליו, שהרי כשמתעורר אותו
הפח שנספקד עליו, הוא מבער
רוח הטמאה ונטהר האדם. ועליך
אני אומר, ברוך הרחמן
שהצילך!

אתם ראיתם אשר עשיתם
למצרים ואשא אתכם על כנפי
נשרים. מה זה כנפי נשרים? אמר
רבי יהודה, ברחמים, שכתוב
(דברים לב) כנשר יעיר קנו וגו'. והינו
סוד הכתוב שאמר רבי שמעון,
דרך הנשר בשמים. מה זה
בשמים? ברחמים. מה הנשר
נמצא ברחמים על בניו ודין
לאחרים - כך הקדוש ברוך הוא
נמצא ברחמים לישראל, ובדין
אל עמים עובדי עבודת כוכבים
ומזלות.

רבי אלעזר היה הולך מקפוטקיא
ללוד, והיו הולכים עמו רבי יוסי
ורבי חייא. קמו באור, כשהאיר
היום, והיו הולכים. אמר רבי
חייא, ראיתי את הפסוק הזה
שכתוב (יחזקאל א) ופני אריה אל
הימין לארבעתם ופני שור
מהשמאל לארבעתן ופני נשר
לארבעתן. הרי אריה בימין, שור
משמאל. נשר באיזה מקום
מקומו?

אמר לו רבי אלעזר, במקום
(שיעקב) שהיונק שריו. מה הטעם?

קדשא בריך הוא חכמתא דא מבני נשא, אלא
בגין דלא יסטון מארחוי, ולא יתרחיצו
בהיא חכמתא וינשוין ליה.

בר אתינא, ואמינא הני מלי קמיה דרבי
שמעון, אמר ודאי חפימא הוה. ותא חזי,
לית עשבא ועשבא דאתיליד בארעא, דלא
הוה ביה חכמתא סגיאה, וחיליה בשמיא
סגיאה. תא חזי, מן אזובא. דבכל אתר דבעי
קדשא בריך הוא לדפאה לבר נש, באזובא
מתדכי. מאי טעמא. משום דיתער חיליה
דלעילא דאתפקדא עלוי, דהא ההוא חילא
דאתפקדא עלוי כד אתערא, מבערא רוח
מסאבא, ואתדכי בר נש. ועלך אמינא בריך
רחמנא דשזבך.

אתם ראיתם אשר עשיתם למצרים ואשא
אתכם על כנפי נשרים. (שמות יט) מאי
כנפי נשרים. אמר רבי יהודה ברחמי. דכתיב,
(דברים לב) כנשר יעיר קנו וגו'. והיינו רזא דאמר
ר' שמעון, (משלי ל) דרך הנשר בשמים. מאי
בשמים. ברחמי. מה נשר אשתכח ברחמי על
בנוי, ודינא לגבי אתרנין. כך קדשא בריך הוא
אשתכח ברחמי לגבי ישראל, ודינא לגבי
עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות.

רבי אלעזר, הוה אזיל מקפוטקיא ללוד,
והוה אזיל ר' יוסי ור' חייא עמיה, קמו
בנהורא, פד נהיר ימא, והוה אזלי. אמר ר'
חייא, חמינא האי קרא דכתיב, (יחזקאל א) ופני
אריה אל הימין לארבעתם ופני שור
מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן הא
אריה בימינא, שור משמאלא, נשר באן אתר
דוכתיה.

אמר ליה ר' אלעזר, באתרא (נ"א דיעקב) דיניקא
שריא. מאי טעמא. משום דנשר בכלא